

Стари континент је подељен око тумачења кризе у Грузији. Много озбиљнија је, међутим, најава да се Москва, по угледу на Вашингтон, окреће сопственим интересима, како на војном тако и на економском плану.

Русија има своје стратешке интересе у Европи и свету и нема намеру да од њих одустаје, могле би сажето да се интерпретирају изјаве највиших званичника највеће државе на свету – председника Дмитрија Медведева и премијера Владимира Путина. Униполарни свет ка којем теже Сједињене Америчке Државе, праћене неколицином европских савезника, није остварив и не сме да заживи, одлучни су у Москви. Поменути ставови, изнети су уочи јучерашњег ванредног заседања шефова држава или влада чланица Европске уније у Бриселу дефинитивно су Европљанима натоварили нову муку на плећа.

Сада је већ сасвим јасно да је краткотрајни руско-грузијски рат на Кавказумног шта из корена променио. Успавана Европа преко ноћи се суочила са драматичном чињеницом да оно што је започела у случају Косова и Метохије има свој неумитни ток којем, за сада, није могуће сагледати крај, ни одмерити последице. Признавање независности Јужне Осетије и Абхазије од стране Москве постало је чињеница (чак и са правне стране) са којом бриселске бирократе тек треба да се ухвате укоштац.

Грузијска криза претворила се тако у преломну тачку европске садашњости. Суочавање са новом Русијом, ма колико озбиљно најављивано још током председниковања Владимира Путина, као да је многе затекла. Они који суверујући у једнополарност света сопствене националне интересе поистоветили са интересима САД (попут Велике Британије, балтичких земаља или тзв. новоевропљана), оштро су реаговали на појављивање две нове државе под патронатом Москве на Кавказу. И то баш на просторима за које су поменути униполарци били убеђени да су већ одавно под њиховом шапом. Позиви на увођење санкција Русији, замрзавање њеног чланства у клубу Г8, одлагање потписивања новог стратешког договора о сарадњи Брисела и Москве, пунили су странице западне штампе.

Кавкаска порука

Са друге стране, група земаља предвођена Француском, Немачком и Италијом, као да једубље схватила „кавказку поруку”. Свесни да Европа тешко може да постоји без Русије (као и Русија без Европе) Саркози, Меркелова и Берлускони су спремнији да ствари осмотре из прагматичнијег угла. Њима тешка реторика не изгледа примерено за овај тренутак. Посебно после јасно изречене спремности Русије да на сваку врсту санкција одговори адекватним деловањем којим ће заштитити сопствене стратешке интересе.

Многи руски, па и западни, аналитичари, свесни су да поново ојачана наследница некадашњег Совјетског Савеза нема право да остане у запећку светских збивања. По њима, дошло је време да се јасно истакне шта је то у свету што у Кремљу сматрају стратешким интересима. Како садашњим тако и будућим. На коју страну треба гледати, где тражити пријатеље а кога третирати као непријатеља и потенцијалну опасност. А Европљани су у тој причи стављени у исту раван са Кином, Индијом, Пакистаном, Ираном...

Пре неколико месеци, у изјави за наш лист, угледни руски геополитичар Александар Јурјевич Дугин истакао је да Русија мора да прихвати политику двоструких стандарда какву практикују САД. То значи да ако стратешки државни интереси захтевају да се на један начин дела у једној ситуацији, то не мора да буде обавезан рецепт и за друге случајеве. Гледајући из перспективе Србије, кавкаска прича могла би се показати управо као увод у такву политику.

Нешто од новог духа који је произвело краткотрајно руско-грузијско ратовање осетило се пре неки дан и у таџикистанској престоници Бишкеку, на самиту лидера земаља чланица Шангајске организације за сарадњу. Мада су поједини учесници овог скупа изразили забринутост дешавањима у Грузији, нико од њих није оспорио право Москве на онакво деловање какво је виђено у Јужној Осетији и Абхазији. Ако при томе имамо у виду да већина учесника самита у Бишкеку и сама муку мучи са сепаратизмом, остаје као нескривена порука да те ствари морају да буду решаване на другачији начин од онога какав су САД представиле у Србији, прецизније, на Косову.

Заједнички интерес

Управо то доводи Европљане пред нерешиву енигму. Стари континент не може да делује као изоловано острво. За то нема ни технолошку моћ ни довољно сировина. Европска унија је по ко зна који пут показала да је бирократска организација без праве моћи да самостално реагује. Уосталом, није узалуд руски премијер Владимир Путин недавно изјавио да ће се, ако ЕУ не успе да се сабере у свом деловању, окренути на дијалог са Вашингтоном.

А немоћ Европе показала се у Грузији у свом пуном обиму. Када су војници Михаила Сакашвилија кренули у блицкриг на Јужну Осетију, када су ракете почеле да падају на Цхинвали а људи у паници кренули у бежанију ка северу, ка Русији, нико у Бриселу није позвао у заштиту цивилног становништва, деце, старца... Да ли су Европљани спремни за неки нови Хашки трибунал на којем би били оптужени грузијски председник и његови војни саветници, укључујући и америчке? Или можда команданти руских јединица које су разбиле Сакашвилијеве снове о уједињењу Грузије? Или ће две хиљаде погинулих у Осетији остати само статистички податак?

Тешко је веровати да Европа у овом тренутку може да нађе унутрашњу снагу и одговори на сва питања. Тога су свесни и њени лидери и са тим сазнањем су се окупили у

Пише: Слободан Самарџија
среда, 03 септембар 2008 11:45

Бриселу. Као и са сазнањем да се свет мења у правцу на који нису рачунали. Подела на интересне сфере САД и Русије могла би да сруши европску кућу до темеља. Тако нешто сигурно није у заједничком интересу ни Британаца ни Француза ни Немаца ни Италијана... Проблем је, међутим, што се сада јасније него икада раније види да заједнички интерес на Старом континенту, какав год био, у ствари и не постоји.
[Politika 02/09/2008.]